

Sloop Koninginnekerk: openingswoord op 29 oktober om 16.30 uur in Galerie Kralingen.

Sloop slaat soms een diepe wond in het vlees van de stad. Soms komt er ook iets voor terug waar je als stad blij van wordt. We hebben collectief een traan gelaten om de vervanging van het oude CS.

Wat had die oude hal van Van Ravesteyn een moderne grandeur. En wat was ie ruim, groots, mooi gewelfd. Maar het 'spoorjasje' was te krap geworden, de tunnel te laag. En veel meer treinen, een snelle trein, en veel meer reizigers. 'De Nieuwe Tijd' , net wat u zegt.

Met behoud van de klok en nieuwe letters in de vertrouwde stijl kan de nieuwe stad er voorlopig tegen. Sterker nog: in een jaar tijd is 'Dakkie Kapsalon' omarmd, inclusief de fantastische fietsenstalling.

Sloop slaat soms diepe wonden die echter niet helen: de Koninginnekerk.

Mijn familie van 't Moderne Handwerkhuis is er op haar manier ook mee bezig geweest. Mijn broer heeft 10.000 gulden in het nostalgische borduurpakket geïnvesteerd. En ondanks dat het een geheide hit was – ook jaren na de sloop werd het nog steeds goed verkocht – heeft ie die investering nooit terugverdiend. Navraag leverde wat pijnlijke familie-anecdotes op.

Bij de sloop van de Koninginnekerk speelde niet zozeer capaciteit een rol: de kerk was eerder te groot dan te klein. De leegloop der kerken was de oorzaak. Ook nu zitten kerkbesturen met de handen in het haar. Alleen al in Schiebroek / Hillegersberg zitten er vier RK-kerken in het nauw.

Naast de ontkerkelijking in de grote stad was er ook een wijziging in de demografische samenstelling van de stad. Autochtone Rotterdammers trokken naar de satellietsteden, mensen uit andere landen vestigden zich in de wijken rondom de binnenstad.

Zij brachten ook hun geloof mee: diverse kerken kregen een andere denominatie: Poolse, Antilliaanse, Kaapverdiaanse, Somalische, etc.. De kerken vershoten van kleur.

Volgens een statistiek uit 2013 is bijna de helft van de Rotterdammers > 18 jaar nog 'religieus actief'. Daarvan geeft 14,7% 'RK' op; 13,3% 'islam'. In 1970 was dat laatste % volgens een andere statistiek net boven de 0 %.

Voor de groeiende groep moslims zijn nieuwe huizen voor het gebed en aanpalende sociale functies gekomen. Een daarvan heeft het zelfs geschopt tot mooiste gebouw van Rotterdam in een publieksverkiezing (*NB: de Mevlana moskee in 2006*).

Of oude gebouwen, kerken werden omgebouwd. In Zwolle heeft de Alevitische gemeenschap de in het centrum gelegen Oud-Gereformeerde kerk overgenomen. En zo ingedeeld dat het geschikt is voor hun eredienst en alle sociale functies die zo'n gebouw moet hebben.

Ik heb voor de Alevitische gemeenschap hier een keer een verzoek gedaan bij de bisschop een van de vier kerken beschikbaar te stellen. Met kerende mail kreeg ik 'neen' als antwoord. Alsof de Turken weer voor Wenen stonden.

Als ik de twee torens van de Koninginnekerk zie, veertig jaar na dato, en de twee slanke torens bij de Mevlana - en El Essalaam moskee, dan krijg ik een verdraaid historisch beeld voor ogen. Het summum van integratie in steen?

Sloop slaat diepe wonden: op meerdere plekken in de stad:

- aan de Westzeedijk stond de kathedraal; nu een betonnen kolos. (*Tussen vraagje: Zijn er objectieve normen voor lelijkheid? Dit gebouw scoort heel hoog*).

- aan de West-Kruiskade, de Josephkerk. Ook daar staat nu een bejaardenhuis. Een bestemming als hip winkelcentrumpje in de jaren '70 bleek slechts een interim oplossing.

- aan de Provenierssingel, idem dito.

Soms lukt het half de wond te helen: aan de Goudse Rijweg, waar studenten Allerheiligste Verlosserskerk bewonen.

Af en toe lukt het helemaal: Arminius, net voorzien van een prachtig orgel en aangepaste inrichting. Het kan dus wel.

Rijst de vraag waarom het in de jaren '70 zo gruwelijk mis ging met de Koninginnekerk?

Welke belangen speelden allemaal een rol? Waar zat het financiële belang? Wie heeft de kogel door de kerk gejaagd? Welke personen zaten aan de vergadertafels en wie heeft de beslissing genomen? Is het aspect van 'CultuurHistorie' gewogen? En zo ja, waarom is het dan te licht bevonden?

In dit bijzondere Magazine – u moet het echt kopen - wordt aan het eind een tipje van de sluier opgelicht.

Dan komt het langzaam weer boven de geschiedenis: de kerk die te duur in onderhoud was, de roep vanuit de wijk om bejaardenwoningen, een mogelijke koper uit religieuze hoek.

Als hoofdconclusie heb ik voor me zelf het volgende er uit gehaald: de aanvraag om de kerk tot Rijksmonument te verklaren strandde. Waarom dat was, is in nevelen gehuld.

We zouden minimaal een les uit het verleden van deze pijnlijke open wond moeten trekken. Want iedereen is het er over eens dat dit nooit meer mag gebeuren: het is een 'godszonde', letterlijk en figuurlijk.

En die les is wat mij betreft dat het cultuur-historisch belang, de monumentale waarde aan tafel moet zitten bij de civieltechnische plannenmakers en sloopgrage vastgoedtycoons.

'Alles van waarde is weerloos' luidt de spreuk in het centrum van onze gemaltraiteerde stad. Maar de stemmen van Cuypersgenootschap, Bond Heemschut en Roterodamum mogen nu meepraten, zitten inmiddels aan tafel bij het vaststellen van de monumentenlijst. Maar het moet nog blijken of hun mening er ook echt toe doet als het spannend wordt in de afweging. Wij, zoals we hier zijn, moeten hun stem versterken. Want anders wordt het toch nog zoals de verbasterde spreuk van Lucebert op een school 'op Zuid' prijkt: **'Van alles is weer waardeloos'**.